

СТАНОВИЩЕ

**от доц. д-р Стоил Мавродиев, Югозападен университет „Неофит Рилски“,
Благоевград**

**на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен
„доктор“**

**по област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки
професионално направление 3.2. Психология
докторска програма „Обща психология“**

Автор: Ронит Ейлон

**Тема: „Емоционални, социални, поведенчески и образователни постижения
на деца с ADHD“**

**Научен ръководител: доц. д-р Красимир Иванов – ВСУ „Черноризец
Храбър“**

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Представеният от Ронит Ейлон комплект материали на хартиен носител е в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му, включва всички необходими документи, в т.ч. автореферат и публикации по темата. Процедурата е законосъобразна.

2. Актуалност на тематиката

В своята дисертация Ронит Ейлон си поставя за цел да изследва стресогенното влияние на военните действия върху психичните и адаптивни възможности на подрастващи с ADHD, като акцентът е върху социалните, емоционалните и поведенчески модели за справяне с проблеми.

В научното пространство има не малък брой изследвания, посветени на психичните и поведенчески особености на деца с хиперактивен синдром и дефицит на вниманието, но те се разглеждат обикновено в контекста на образователния процес. Ронит Ейлон, обаче, предприема нов подход, като цели да установи влиянието на перманентните военни действия, които са силен стресогенен фактор, върху преживяванията на децата и подрастващите. Целесъобразен и оригинален е сравнителният подход, който е възприела докторантката, от една страна да сравни резултатите между подрастващи със и без ADHD, изложени на

военни действия, и от друга страна – да сравни техните резултати с подрастващи със и без този синдром, които не са изложени на стреса от бойните действия. Ключов момент по отношение на феноменологията на преживяванията на младежите, свидетели на ракетен обстрел е заплахата за базисната им потребност от сигурност.

Считам, че концепцията на дисертационният труд е оригинална и много актуална. Реализираният изследователски подход е креативен. Подобно изследване не е реализирано до този момент.

3. Познаване на проблема

Ронит Ейлон демонстрира отлична осведоменост и познаване на въпросите свързани с психичните и поведенчески феномени на подрастващите с хиперактивен синдром и дефицит на вниманието. Проблемът е поставен в плоскостта на стресогенното въздействие на военните действия, които водят до редица личностни промени, изразяващи се в генерализиране на някои психични състояния, на нагласи и възприятия за света. А също така е представено влиянието на стреса върху когнитивната страна на ADHD - синдрома.

Трябва да се отбележи и фактът, че докторантката има много добра експертиза и професионален опит за работа с подрастващи с ADHD.

4. Методика на изследването

Теоретичният анализ и дизайнът на емпиричното изследване разкриват добре осмислена концепция на дисертационния труд.

Използвани са релевантни методи за емпирично събиране на данни, които включват въпросник за родители и 3 психологични теста. Статистическите процедури съответстват на целта на изследването.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Дисертационният труд има класическа структура и е разгърнат в общ обем от 352 страници. В структурно отношение са обособени три основни глави. Теоретичният обзор е информативен и подробен. В него са представени основните конструкти, предмет на дисертационния труд. Интерес представляват парагра-

фите, представящи въздействието на войната и военните действия върху психиката на децата и подрастващите; аргументирано е представено стресогенното им влияние и последствията, които оказват в дългосрочен план по отношение на дезадаптацията и генерализирането на някои психични състояния.

В теоретичен план са изяснени задълбочено симптомите и характеристиките на ADHD – синдрома.

Докторантката е представила компетентно водещите теории по съответните въпроси и е направила собствени обобщения и интерпретации.

Дизайнът на изследването е релевантен на основната концепция на труда. Целите, задачите и хипотезите са логически свързани.

В Анализът на резултатите най-напред се представят статистическите стойности и процедури, след което се правят съответни обобщения по всяка от използваните методики.

Ронит Ейлон изследва целенасочено издигнатите хипотези. Дискусиите на получените резултати показват отличните ѝ аналитични способности. Самото представяне на резултатите е подробно и многопланово. В контекста на анализа е проблемът за справянето и адаптацията на подрастващите с хипераркитевн синдром и дефицит на вниманието.

Направените изводи и обобщения са изводими от получените резултати.

Приносите на докторантът могат да бъдат обобщени по следния начин:

- Направен е компетентен и задълбочен теоретичен анализ на конструктите, предмет на дисертационния труд.

- За първи път е изследвано и е показано влиянието на перманентните бойни действия върху психиката и поведението на подрастващи с ADHD – синдром.

- Реализирано е значимо емпирично изследване.

- Изведени са насоки за превантивна и терапевтична работа с деца и подрастващи с ADHD – синдром в семейството и училището.

Приносите, от една страна – обогатяват съществуващите знания относно ADHD – синдрома, а от друга – внасят новост относно изследването на влиянието на стресогенното въздействие на перманентните военни действия върху

психиката и способностите за адаптация на подрастващите със и без ADHD – синдром.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторантката

Представените 3 публикации са пряко свързани с темата на дисертацията. Същите са публикувани в научни е-списания.

Нямам съмнения, че дисертационният труд е лично дело на докторантката. Приносите и получените резултати са нейна лична заслуга.

7. Автореферат

В структурно и съдържателно отношение авторефератът отразява коректно основните моменти на дисертацията. Представени са основните теоретични постановки, дизайна и резултатите от собственото проучване.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Препоръчвам дисертационният труд да бъде публикуван под формата на монография както в България, така и в Израел.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Ронит Ейлон е реализиран на високо научно равнище. Същият съдържа оригинални приноси.

Докторантката притежава висока психологична грамотност и изследователски компетентности.

Предвид на горното, убедено давам своята положителна оценка и ще гласувам ЗА присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Ронит Ейлон по област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология; докторска програма „Обща психология“.

16.03.2022 г.

Изготвил становището:

доц. д-р С. Мавродиев